

A
BANKUTCAI PUCCS
ÉS A
SZÁZNEGYVEN MILLIÓ
VALÓDI TÖRTÉNETE

IRTA:

HAJÓS JENŐ

követségi titkár

Kézirat gyanánt

II. RÉSZ:

A puccsot követő bonyodalmak

BUDAPEST.

Nyomatott a Magyar Lap- és Könyvkiadó Részvénytársaság kö- és könyvnyomdájában

II., Zita királyné-ut 1. szám.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár



41.655/2



I. SZAKASZ:

1919. augusztustól 1920. februárig.

1919 augusztus, 22.

Szegedre érkezésemkor azt hittem, hogy a kommun bukása után számomra ha nem is a méltánylás, de a megérdemelt nyugalom és béke időszaka fog bekövetkezni.

Tévedtem.

Ugylátszik, újabb és még kétségbeesettebb harcok előtt állok — s egyelőre még azt sem tudom, kik az ellenfeleim.

Az első jelek már Szegeden mutatkoztak hidegség, gyanakvó arcok.

Rövid idő múlva lehetetlen volt észre nem vennem, hogy valahonnan és valami ismeretlen tőlből hadjárat indult meg, melynek célja az én erkölcsi tönkretételem.

Már menekülésem közben történtek olyan meglepetések, melyeket csak barát árulásának köszönhettem. Egyes ismerőseim furcsán célozgattak, hogy miért akarok én visszamenni Magyarországra, mikor Amerikában új és nagyszerű egzisztenciát alapíthatnék magamnak.

Nem értettem őket.

Ma már értem.

Addig, amíg én a kötéllel a nyakamban menekültem városról városra azért, hogy Szmrecsányiék megtarthassák a bankutcai milliokat: idehaza valakik lázas sietséggel dolgoztak azon, hogy én hazajönni ne merjek, vagy ha hazajönnék, beszélni ne tudjak — s ha beszélnék, a hangom légüres térben haljon el s senki még ne hallja.

Valami mérget cseppentettek mindenkinek a fülébe, — hihetetlen buzgalommal, senkiről meg nem feledkezve. Ismerősök, barátok, előljárók, hatóságok mind meg vannak fertőzve ezzel a méreggel. Mindenki zavart, jelleme szerint sajnálkozó vagy kárörvendő arccal beszél velem, az ismerőseim zavarba jönnek, ha találkozom velem, nem tudják, nem veszedelmés dolog-e velem ismeretségben lenni?

Hivatalnoktársaim, kik a bankutcai puccs idején sápadt arccal kérték az én rendelkezéseimet, fölényes hangon, begombolkozva, foghegyről diskurálnak velem.

Mi történhetett itt? Mit vétettem én? Kinek és mivel? És lehetne-e olyan vétkem, amit a bankutcai dolgokkal jóvá nem tettem volna?

A kommun bukása után Szegedről Bécsbe utaztam. Habár az utlevélen nem az én nevem volt Zágrábban letartóztattak és tudták, hogy ki vagyok. Egy magasállású régi ismerősöm intervenciójára bocsátottak tovább. Ki árulhatott el?

Bécsben első utam a követségre vitt. Hidegség. A hivatalnokok, akik a puccs éjszakáján óvakodtak az orrukát kidugni a szobájukból, fölülről diskurálnak velem.

Parcher tanácsostól kérem, hogy állíttasson ki nekem diplomáciai utlevelet Budapestre, hogy a kormánynál jelentkezsek. Parcher kijelenti, hogy én oly régi idő óta távol vagyok a követségtől (!), hogy nem adható nekem diplomáciai utlevelet. Menjek le és álljak sorba ott, ahol a polgári utleveleket kiadják és kérjek magamnak egyet, ha megvannak a szükséges okmányaim.

Pár nap múlva, reggel hat órakor detektívek jelentkeznek nálam. Le vagyok tartóztatva. Telefonon hívom fel a rendőrfőnököt, hogy mit jelent ez? Csak jöjjenek be, majd megmagyarázzák.

A rendőrségen nagy bocsánatkérés. Ők nem tehetnek semmiről. *A bécsi magyar követség még nem vonta vissza az elfogatási parancsot*, amit a kommunisták ellenem kiadtak.

Szóval, két hónappal az ellenforradalom győzelme után, akkor, amikor Pesten mindenki „ellenforradalmi érdemekre“ hivatkozva tülekedik a húsosfazék körül, engem letartóztatnak azért, mert május másodikán száznegyven milliót mentettem meg a kommunistáktól az ellenforradalom számára.

A követségre megyek és magyarázatot kérek. Parcher hideg. Elfelejtették, más, fontosabb dolgaik vannak.

Délután kopogtatnak a lakásom ajtaján. A követség egyik öreg szolgálja jön be, óvatosan körülnéz, mielőtt beszélni kezdene. Ne szóljak senkinek, hogy ő itt járt, mert elcsapják. De ők, a szolgálak, akik tudják, hogy ki és mit csinált május másodikán éjjel, nem nézhetik ezt szó nélkül. A hivatalnok urak egy része ülésen elhatározta, hogy azok, akik a május 2-iki puccsot csinálták, ne jöhessenek vissza a követségre, mert azok, akik nem csináltak semmit, zsenáns helyzetbe jutnának velük szemben. Pedig ezek az ülésező urak, még a döglött kommunizmustól is úgy féltek, hogy Erdélyi, a kommunista sajtófőnök, még napokkal a kommun bukása után is háborítatlanul bejárt a hivatalába, s elégette az összes okmányait. Mikor pedig végre a Bécsben tartózkodó magyar újságírók verték ki Erdélyit a hivatalából, a fiókjában friss keletű információkat találtak a külföldi sajtó számára, — természetesen kommunista barát szellemben.

1919 augusztus 20.

Eleinte azt hittem, hogy az ellenem megnyilvánuló animozitás valamely végzetes félreértés következménye.

Ma már látom, hogy tévedtem. Itt tudatos és szervezett hadjárat folyik.

A napokban végre akadt egy férfi, aki a szemembe merte mondani, hogy miről van szó.

Marschowszky követségi tanácsos magához kéretett és közölte velem, hogy a bankutcai milliók körüli szerepemről a legfurcsább verziók vannak forgalomban. Hogy én a pénzt magamnak akartam elvinni, hogy erőszakkal kellett tőlem azt elvenni, stb.

Fellélekpeztem. Hát ez az ostobaság az egész? De hisz Takách-Tolvay, Borovicsényi, Szmrecsányi mind tudják, hogy mi történt? Azonkívül itt van Szmrecsányi levele!

Elhatároztam, hogy azonnal Bethlen grófhöz megyek, aki a pénz kezelő komité elnöke volt. Ezek az urak, akik tudják a valóságot, akiket az általam szerzett milliók emeltek hatalomra, akik ma mind heroszok, kormánybiztosok, ellenforradalmi hősök: egyetlen szavukkal ledöntik ezt az együgyű pletykát.

Ujabb meglepetés. A Bethlen gróf előszobáját megszállva tartó monoklis urfiak nem eresztenek be Bethlenhez. A gróf ur nem fogad. Sem ma, sem máskor. Miközben tárgyalunk, felnyílik a belső ajtó. Régi ismerős jön ki rajta. Borovicsényi, aki a puccs éjszakáján, szavával igazolta, hogy a Szmrecsányi kormány megalakult. Most itt bennfentes, — már tegnap hallottam, hogy máskepp mint autón nem jár. Amint engem meglát, rákvörös lesz és visszaugrik a szobába.

Hazamegyek, — olyan vagyok, mint akit fejbe ütöttek. Álom ez? Én vagyok megbolondulva vagy a többiek? (Amint később megtudjuk Bethlen gróf nem tudta a valóságot. A körülötte vont kordon arra való volt, hogy ne is tudhassa meg.)

1919. augusztus 24.

Ma délelőtt találkoztam Takách-Tolvay ezredessel. Rám támadt, hogy megszöktem a puccs után, míg őket becsukták. De hiszen az én szökésem megállapodás alapján történt, a milliók érdekében! És végeredményben én voltam az egyetlen, akinek oka volt a szökésre! Az elfogatásukat köszönjék meg azoknak az újságoknak, amelyek őket állították be a puccs hőseiként. Takách ingerült volt, nem nagyon barátságosan váltunk el.

Délben a Stephanskirche tájékán találkoztam Seress szerkesztővel, aki annak idején sokat járt a követségre. Meglepő dolgot tudtam meg tőle: a Takáchék puccsbeli szerepét magasztaló cikkeket, melyek mindent elárultak az ő saját leibzsurnalisztájuk adta le a puccsot követő reggelen. Seress tudja, mert az ő kezén mentek keresztül a hírek.

Még javában beszélgettem Seressei, mikor valaki megszólí-

tott. Takách Guidó volt, Takách ezredes öccse. Kért egy percre, hogy beszélni akar velem.

Szememre vetette, hogy én a bátyja ellen intrikálok, hogy én el akarom tőle venni a puccs érdemét, pedig ő szenvedett, be volt zárva a puccs végett, — és különben is Takách ezredes és tisztjei nélkül a puccs kivihetetlen lett volna, tehát övék a főérdem.

Én azt válaszoltam, hogy a milliók megmentéséről Takách Tolvay ezredes és tisztjei nem is tudtak, — a követek letartóztatása másodrendű dolog és hiba volt, és az aktív szerepeket itt is a Grüneberg különítmény tisztjei játszották. Én nem akarom senkitől elvenni azt, ami őt illeti, de nem is engedem elferdíteni az igazságot.

Takách Guidó azt mondotta, hogy ő majd közvetít köztem és a bátyja között. Szívélyes kézfogással bucsúztunk el, s mikor én már ismét Seress szerkesztővel sétáltam tovább, Takách Guidó mégegyszer odakiáltott: „Majd beszélek a Józsiával és telefonálok neked.”

Aznap este azt hittem, sikerül a dolgokat nyugodtan rendezni.

1919. augusztus 25.

Váratlan meglepetés. Délelőtt két törzstiszt jelent meg nálam, — Beniczky Ödön alezredes és Cserey Gedeon őrnagy — és provokáltak a magyar liquidáció azon tisztjei nevében, akik a puccs estéjén a magyar követségen voltak, mert én tegnap Takách Guidónak azt mondtam, hogy az illetők elbujtak és gyáván viselkedtek.

Azt válaszoltam, hogy majd megnevezem a megbízottaimat. Tavy Tibor huszár századost és dr. Tarnay Miklós főszolgabírókat kértem fel, — egyben figyelmeztettem őket a következőkre.

1. Én a nekem imputált kijelentéseket nem tettem.

2. Cserey őrnagy jelen volt a puccsnál. Ha jelen volt, mért nincs ő is megsértve? Ha meg van sértve, hogy lehet megbízott?

3. Provokálás egy csoport nevében — nevek nélkül — nem létezik. A nevek pontos jegyzékét kérem, tudni akarom, kikkel állunk szemben?

4. Takách Guidó és Takách ezredes a puccson szintén jelen voltak, tehát sértő kifejezéseim — ha használtam volna ilyeneket — rájuk is vonatkoztak volna. Hogyan beszélgethetett akkor velem Takách Guidó karonfogva tovább? Hogyan bucsúzhathott el tőlem kézfogással.

5. Pozitív tudni akarom, hogy Takách ezredes és Takách Guidó a sértettek között vannak-e?

1919 augusztus 27.

A Mariahilferstrassen találkoztam véletlenül Zsidy százados-sal. A liquidáció tagja és részt vett a puccson. Én köszönés nélkül akartam mellette elmenni, de ő megszólított. Jó barátok levén, megmondottam neki, hogy furcsának találom, ha az ember valakivel, akit provokáltat, odaáll diskurálni.

Zsidy bámult. Ő nem provokált senkit. Ő tagja a liquidációnak, ott volt a puccson, mindennap bejár a gárdába, de ő semmiről nem tud.

Furcsa.

1919 szeptember 14. (idősorrendben nem, de értelmileg idetartozik).

A lovagias ügy — időlegesen — befejezést nyert. Az „ellenfelek” megbízottai nem érték be azzal a kijelentéssel, hogy én a nekem imputált kijelentéseket nem tettem, s az egész ügyet megvizsgálás végett felterjesztik a hadügyminiszterhez.

• Most jön a legfurcsább: megbízottaim közlik velem, hogy „a kijelentésem által magukat sértve érző tiszt urak neveit két hét alatt többszöri felkérés dacára *nem* sikerült megtudni, mert Beniczky alezredes ur kijelentése szerint ő maga sem tudja csak a Geréb nevét”.

1919 szeptember 3.

Megpróbáltam az egyre jobban terjedő rágalmakat, az igazságot bizonyító dokumentumok produkálásával elfojtani.

Hasztalan munka. A rágalom arca egyre változik: ha az egyik híresztelés hazug voltát bebizonyítom: másnap már egy újabb verzió kap lábra. Ugy néz ki, mintha az események mögött, valahol a sötétben egy nagyszerűen szervezett társaság ülne, akik nem az igazságot keresik, csak rágalmazni akarnak minden áron, mindegy, hogy mivel.

Először azt beszélték: elvittem a bankutcai milliókat.

Erre bemutattam az átadási nyugtát.

Másnap már azt mesélték: átadtam a pénzt, de pisztollyal kellett kényszeríteni.

Bemutattam Szmrecsányi levelét.

Azonnan fordult egyet a rágalom. Igaz, hogy Hajós átadta a pénzt, de váltságdíjat kért és kapott.

Ezt meg Gessler Pál levele cáfolta meg.

Akkor jött a legújabb verzió: Hajósék több pénzt találtak a kofferben, mint amennyit átadtak.

A rágalomnak megint pechje volt. A bécsi rendőrség három napra letartóztatta a volt szovjet követeket. Ez a három nap elég

volt arra, hogy a legfőbb számszék Bécsben időző kirendeltsége kihallgassa a két követet. Fenyő követ, a pénzek kezelője az utolsó fillérig annyit mondott be a kofferek tartalmául, amennyit mi átadunk.

Kiváncsi vagyok, mit fognak ezután kitalálni?

1919 szeptember 7

Tegnap óta világosan látok.

Magurányi visszajött Innsbruckból, ahová a kommunisták bosszuja elől családjával menekült.

Magurányi kijelentette, hogy mint becsületes ember tartozik velem a következőket közölni:

Augusztus végén expressz ajánlott levelet kapott Magurányi Takách Guidótól. A levél augusztus 25-én kelt, Takách Guidóval való beszélgetésem napján, egy nappal a provokálás előtt. A levélben Takách Guidó felszólítja Magurányit, hogy azonnal jöjjön Bécsbe, mert Hajós hazajött és Hajóst, aki Takách ezredesnek és tisztjeinek a bankutcai puccsban játszott szerepét el akarja vitatni, *okvetlenül tönkre kell tenni*.

A levél egyben figyelmezteti Magurányit, hogy mindenki, aki Hajós pártjára próbálna állani, előre elintézettnek tekintheti magát.

Most végre tisztában voltam a helyzettel.

Itt tehát egy hajtóvadászat folyik, — és én vagyok a vad. Mostanáig a vörösek kerestek halálra, most az ellenforradalmárok akarnak elpusztítani.

Elhatároztam, hogy felveszem a harcot és kiverekedem az igazságot, bármibe kerüljön is.

Magurányi, aki békés természetű és nem szereti a komplikációkat, kért, hogy ő még egyszer beszélhessen Takách ezredessel. Lehetetlen, hogy Takách, ha Magurányi őt emlékezteti a dolgok igazi történetére, meg ne változtassa álláspontját.

Én beleegyeztem. Már láttam a helyzetet és tudtam, hogy itt intervenciók nem segítenek.

Magurányi másnap beszélt Takách-Tolvay-jal. Az ezredes makacsul megmaradt álláspontján, — a két ur közt erős vita volt.

Harmadnap, — tehát az intervenciót követő napon — Magurányi váratlanul levelet kapott Takáchtól. A levélben Takách ezredes hosszan magyarázza Magurányinak, hogy mily helytelenül teszi, amikor mellém áll, — és így végzi sorait: „Végül engedj meg, hogy mellékeljem azon beadvány másolatát, melyben Téged érdemeid jutalmazása céljából a budapesti kormánynak felterjesztettem.”

Mellékelve a kérdéses beadvány, mely ömlengő superlatívusokban emlékezik meg Magurányiról és a puccsban szerzett érdemeiről. Azt hiszem, ehhez nem kell kommentár.

Az események ezen stádiumában láttam, hogy itt élet-halálra megy a dolog, — és hiába van nekem igazam, ha nem tudom bizonyítani. Azonkívül a rágalom terjesztői három hónappal előttem járnak.

Elhatároztam, hogy Bécsben maradok, felkutatom a rágalmak forrásait, beszerezem és megőrkítem a történetek bizonyítékait, mielőtt azok végképp eltűntethetők lennének.

1919 október 10.

Ugylátszik megérezték, hogy nem vagyok hajlandó szó nélkül agyonütnetni magamat. Eddig csak magánakció volt, most jön a hivatalos. Ma kaptam a követségtől egy átíratot, mely további intézkedésig szabadságot és felszólít, hogy jelentkezzem Budapesten a külügyminisztérium elnöki osztályában (4679/korm. 1919. szám.). Egy beadvánnyal válaszoltam, melyben kérem, hogy existenciális ügyek elintézhete végett még néhány hétig Bécsben maradjak. Parcher 5069. szám alatt közli velem, hogy kérésemet beterjesztette a minisztériumnak.

1919 október 15.

Magurányi szerint Takách-Tolvay gróf lesz az új magyar követ Bécsben.

1919 november 2.

Parcher először Magurányival üzent, majd személyesen is mondta, hogy az osztrák kormány kívánságára mielőbb hagyjam el Bécset, mert én szerepeltem a bankutcai puccsban.

Takách-Tolvay gróf, Magurányi és a többiek hivatalosan állandóan Bécsben vannak. Őellenük miért nincs kifogás? Valószínűleg, mert nem gyűjtik az elmúlt események bizonyítékait.

1919 november 4.

Parcher magához hívatta Biró min. tanácsost, a sajtóosztály vezetőjét s azt mondotta neki, hogy minden áron meg kell akadályozni azt, hogy az én részemről valami a bécsi sajtóba juthasson.

1919 november 6.

Beszéltem Prokesch-sel. Prokesch szolgál a követségen, ő volt Magurányin kívül az egyetlen, aki az akció minden fázisában aktív részt vett. Ő volt az egyetlen, aki az első napokban tudta, hogy hol tartózkodom.

A puccs után elfogták, bezárták, vallatták, — várandós feleségét kis fiával az utcára tették: nem vallott.

Akkor ígéretekkkel jöttek, pénzt, állást, amit akar. Prokesch újra nem vallott.

Most megint a folyosót söpri azzal a másik szolgálával együtt, aki az első nap önként jelentkezett a rendőrségen és az összes részleteket elárulta.

Annyit sem mondtak neki, hogy: köszönöm.

1919 október 8.

A rágalmak terjesztői ugylátszik kifogytak a plauzibilis gyártmányokból, — és most már egészen ostoba dolgokat terjesztenek.

Tegnap Magurányiéknál volt Korláth Örs alezredes, — aki Takách ezredes oldalán részt vett a puccsban. Korláth a következőket mondotta:

„Igaz, hogy nem Takách ezredesé a puccs érdeme, igaz, hogy a puccsot, Hajós csinálta. Mégse szabad engedni, hogy Hajós a felszínre jusson Hajóst a háboru előtt degradálták, a háboruban kapta vissza a rangját, — ő készítette elő az októberi forradalmat, ő segédkezett a hadsereg felbomlásában és ő vezette a tömeget a lánchidi csatában.“

Mondanom sem kell, hogy az egészből egyetlen árva szó sem igaz. Soha tiszti rangomtól meg nem váltam, — a forradalom előkészítése idején a Piave partján verekedtem, majd a mottai és lovranei kórházakban feküdtem, végre — október utolsó napjaiban — a 24-es vadász pótzászlóaljnál voltam Heffty Richarddal együtt egész október 31.-éig.

Az egész história csak az eszközökre jellemző, melyekkel ellenem dolgoztak. Korláth ezredesnek, aki aktiv tiszt, tudnia kell, hogy a hadügyminisztérium személyi osztályában bármikor egy perc alatt meggyőződhetett volna arról, hogy ezek a verziók nem igazak.

Ullrich Sándor utász őrnagy és Mága József szkv. huszár-főhadnagy barátaim útján provokáltattam Korláth alezredest.

Megbizottaim pár nap mulva közölték velem, hogy Korláth alezredes, aki cseh állampolgár, Csehszlovákiába, ismeretlen helyre távozott.

1919 november 25.

Budapesten vagyok.

Mióta a kommun megbukott, Budapesten rettentően elszaporodtak az ellenforradalmárok. Nem értem, Heffty annak idején mindig panaszkodott, hogy milyen kevés van ebből az emberfajtából.

Most egyszerre mindenki az volt. Mindenki fontos összekötő

szerepet töltött be, híreket hordott, fegyvereket rejtegetett. A választások előtt a jelöltek Friedrich Istvántól igazolványokat kértek, hogy ők ellenforradalmárok voltak.

Az igazi ellenforradalmárokról — az egy Friedrich kivételével — senki sem beszél. Arról, amit Dormándy ezredes, Horváth százados, Wisinger, Heffty stb. tettek és szenvedtek, kevés szó esik.

Minden délben megjelenik a Hungáriában Takách-Tolvay ezredes, — rendes kíséretével.

Az emberek összesúgnak: „A bankutcai hős! József főherceg egy autót ajánlott fel neki ezért a tetteért!”

Ha én bejövök, az ismerőseim zavartan, lehajtott fejjel köszönnek nekem. Hajóssal valami baj van, — gondolják — úgy látszik, a kerekek alá kerül. Nem jó mutogatni, hogy ismeri az ember.

1919 november 30.

Mindenütt hihetetlen hírek keringenek a bankutcai milliokról. Azt mondják, mind szétfolytak, még mielőtt a feldbachi tábor egy katonája magyar területre tette volna a lábát.

Érdekes, hogy minálunk a levegő hogy tele van ezekkel a gyanúsításokkal, rágalmakkal. És még érdekesebb, hogy azok, akik arra hivatva lennének, nem igyekeznek világosságot deríteni ezekre a dolgokra, — sőt ellenkezőleg, minden ilyen kísérletet elfojtanak. Ez nálunk olyan, mint a néger tabu. Valami, amit mindenki tud, de amiről nem szabad beszélni.

1919 december 10.

Hihetetlen részleteket hallottam a brucki puccskísérletről, ahol állítólag sok pénz tűnt el. Csavaró gamáslikba csavarták a tizezre-seket, — amelyek aztán utközben elvesztek. Valami kézitáskát adtak át egy magasrangu rendőrtisztviselőnek, — a kulcsa Szmracsányinál maradt, — de az expedíció végén mégis hiányzott a pénzből. Ebből nagy háború lett, a rendőrtisztviselő a szegedi kormányhoz fordult igazságszolgáltatásért.

De a végén ugylátszik megegyeztek, — a rendőrtisztviselő Bécsben van külön megbízással. Hír szerint a Cottage-ban lakik gyönyörű villában s autót tart. Fontos szolgálatokat végezhet, hogy ilyen jól fizetik.

1920 január 15.

Majdnem hat hónapi munka, nyomozás, másolás, fotografálás után együtt van a bankutcai puccs és az azt követő bonyodalmak

anyaga. Az egész rágalmazóhadjárat összes szálaival úgy fekszik előttem, mint egy anatómiai preparátum.

Igyekezni fogok az eredményt logikusan és érthetően csoportosítva adni. Nem az egyes rágalmazási eseteket fogom felsorolni, hanem az egésznek a mechanizmusát, az egyes részek összefüggését igyekszem demonstrálni.

Az események, melyek a bankutcai puccsot követték, négy pontból indulnak ki, négy főfonálból állanak. Egyenként fogom ezt a négy fonalat letárgyalni.

Első fonál: Takách-Tolnay ezredes és környezete.

Az első részből tudjuk, hogy Takách ezredesnek sem a pénz megmentéséhez sem a követek letartóztatásához semmi köze nem volt, — ellenben ő volt az, aki a Szmrecsányi-kormány létezésének és rendelkezésének hírét megerősítvén, a pénzt a Szmrecsányi-csoport kezére juttatta.

Szintén az első részből ismerjük Takách ezredes magatartását a puccs éjszakáján.

Takách Guidó velem aug. 24.-én folytatott beszélgetésében ezeket a dolgokat — speciell Takách ezredes ittasságát és a kommunista követek javára mondott védőbeszédet — tagadásba vette.

Azóta mindezekre a tényekre írásbeli igazolások egész serege gyült egybe.

Takách-Tolnay ezredes maga is azt mondta Maguráyninak, — akivel egy cellában voltak bezárva, — hogy „leitattak a gazemberek“. (Hogy kikre értette, nem konstatalható.)

Éppen úgy beismerte a fogságban az ezredes, hogy véletlenül cseppent bele az egész puccsba. Többször, — mások előtt is — mondta a fogságban Maguráyninak, hogy átkozza azt a percet, amikor felment Magurányihoz, hogy az orfeumba hívja. Ha ezt nem tette volna, az egész ostoba históriába nem keveredett volna bele.

Azokat az újságcikkeket, melyek a puccsot követő napon megjelentek és Takách ezredest a puccs vezetőjeként ünneplvén, mindent elárultak: Takách ezredes és környezete lancierozták.

Bizonyítékok: Seress szerkesztő kijelentése, de főképp a következő tények:

Mikor Takách ezredes fogságban volt, egy napon felkereste védőügyvédje. Az ügyvéd kérte, hogy Takách Guidó szüntesse be az ezredes puccsbeli érdemeit tömjénező sajtócampagnet, mert ezzel nagyon megnehezíti a védelem munkáját. Takách ezredes azt válaszolta, hogy nem bír befolyással öccse cselekedeteire.

Más bizonyíték:

A Tábori Kornél szerkesztésében megjelenő „Heti Ujság“ 1919 szeptember 20-iki száma egy cikket hoz a bankutcai dolgok-

ről, — mely röviden azt mondja, hogy az akciót nem Hajós vezette, hanem Takách-Tolvay ezredés, hogy Hajós, akit a tisztek nem is ösmertek, „felelősség nélkül“ vitte el a milliókat tartalmazó bőröndöket s csak 12 óra múlva adta át „félhivatalos személyeknek“. Ezen szabálytalanság végett Takách ezredes *tiltakozik az ellen, hogy az ő nevét a milliók ügyével kapcsolatba hozzák*, — ő csak a követség megszállását és a követek elfogatását vezette, — és ez volt a fontos, a száznegyven millió lefoglalása mellékes epizód.

Ebben a cikkben tehát, — melynek adatai a lap szerint a szóbanforgó tiszti csoport egy „kiváló“ tagjától származnak, Takách ezredes kifogásolja azt, hogy a pénzt félhivatalos személyeknek adtam át. A valóság pedig az, hogy Takách ezredes maga volt az, aki ezt a félhivatalos csoportot hamis módon kormányának állította be s ezzel a pénz átadását kierőszakolta!

Végül pedig: az Új Nemzedék 1919 nov. 16-iki száma egy interjút közöl, melyben Takách ezredes *saját magát állítja be a puccs vezetőjének* és első személyben mondja el, hogy hogyan határozta el magát cselekvésre, hogyan fogatta el a kommunista követeket a „tishti őrséggel“, hogyan jelentette ki „a tisztikar jelenlétében“ Fenyőnek és Bolgárnak, hogy le vannak tartóztatva stb.

Áttérünk az én szerepemre vonatkozó híresztelésekre:

Takách-Tolvay ezredes már a fogságban mondta Magurányinak, hogy én pénzt tartottam meg vagy kaptam, azzal eltüntem, el vagyok intézve.

Az ellenforradalom győzelme után az ezredes azonnal említette Magurányinak, hogy ő mindazokat, akik a bankutcai puccsnál kitüntették magukat, fel fogja terjeszteni méltánylás és megjutalmazás céljából. Magurányi erre azt kérdezte:

— És Hajós?

— Az nem jön tekintetbe — felelte az ezredes, — az már el van intézve.

Takách ezredes mindkét alkalommal kijelentette Magurányinak, hogy Borovicsényitől tudja, amit mond.

Tehát az ellenem meginduló hazugság-lavina kezdetén az a két ember áll, akik valótlan állításukkal, — hogy kormány alakult, — engem arra késztettek, hogy a száznegyven milliót Szmracsányiéknek adjam át. Lehetetlen az összefüggéseket meg nem látni.

Furcsa azonban a dolgok további fejlődése. Míg Takách és Borovicsényi — mindegyik a saját útján és saját körében — engem azzal a híreszteléssel akartak tönkretenni, hogy pénzt vettem vagy fogadtam el:

egy szép napon megjelent Magurányi nejenél Takách ezredes másik fivére, Takách István és rá akarta beszélni Magurányinét, hogy fogadtasson el az urával a bankutcai érdemei fejében egy nagyobb, vissza nem fizetendő pénzösszeget.

Vagyis: mikor azt hitték, hogy én már erkölcsi halott vagyok, igyekeztek a milliók második igazi megmentőjét ugyanezzel az eszközzel elnémitani.

Bizonyítékaim vannak továbbá arra, hogy Takách ezredes a fogságból való kiszabadulása után pénzt követelt a komitétól és pedig nagyon energikus hangon. Kapott is. Pedig neki nem kellett idegen országokon át menekülnie a milliók megtarthatása érdekében! Ő nyugodtan Bécsben maradhatott, — maradt is, — az, hogy szabadon engedték, a legjobb jele volt annak, hogy nem fogják háborgatni.

De: ha ő igazán pénzt kért: hogy támadhat engem, aki nem kértem?

A levélről, melyet Takách Guidó Magurányinak 1919 augusztus 24.-én írt, már beszéltünk.

A Magurányi visszatértét követő beszélgetésen Takách ezredes megint ismételte Magurányinak, hogy én inkorrektégeket követtem el.

Maguktól merülnek fel a következő kérdések: Ha Takách ezredes ezt komolyan hitte, hogy állhatott velem szóba a követségen! Hogy sétálgathatott velem Takách Guidó karonfogva a Szent-István téren? Hogyan engedhette meg Takách ezredes, hogy a tisztjei velem való ügyüket, lovagias utra tereljék? Miért nincsen erre vonatkozólag semmi a lovagias ügy jegyzőkönyvében?

És magától merül fel a gyanu is: én csak akkor követtem el gaszágokat, ha nem lennék hajlandó a helyemet önként átengedni.

Felesleges további adatokat felsorolnom. A mondottakból elég világosan tűnik ki a rólam keringő mendemondák első eredő fonala:

Takách ezredes és környezetének néhány tagja távollétemben birtokába vette azt, ami nem volt az övék: a puccs vezetőjének és a milliók megmentőjének az érdemeit. Mikor azután hazatértem: mindent elkövettek, hogy jogaimat vissza ne követelhessem.

A második fonál: A „kollégák” magatartása.

Ez a komplexum sokkal egyszerűbb az elsőnél.

A régi ballplatzi tisztviselők „hozzáférhetetlen” kottériája kezdettől fogva rossz szemmel nézte, hogy egy volt aktiv századost neveznek ki követségi titkárrá, aki a háborút nem a ballplatzon vagy elegáns ordonnánc- és összekötő tiszt állásokban szolgálta végig, hanem a sáros és véres lövészárokból. Természetesen énnekem is megvolt a véleményem ezekről a fiatal urakról, akik Windischgrätz herceg emlékiratai szerint akkor, mikor odakinn a monarchia omlott össze és patakokban folyt a vér, — tizenegy

órákor délelőtt sétáltak be a hivatalba, és ezt a véleményemet nem is titkoltam.

Persze, május másodikán, mikor a nagy veszedelem jött, ezek az urak mégis csak nekem engedték át a cselekvést. Huszon-négy óráig én voltam a követség „diktátora”. Azt, hogy akkor sápadt arccal és remegő hanggal jöttek hozzám kérdezni, hogy most mit is kellene csinálni: azt ezek az urak nekem soha, soha nem fogják megbocsátani, különösen most, mikor látják, hogy egy érdemek szerzésére alkalmas pillanatot mulasztottak el, engedtek át másnak.

A bécsi fogadtatásról, amit nekem rendeztek, — hogy megtagadták az utlevelet, hogy le hagytak tartóztatni — már beszéltem. Azt is említettem — ami most bebizonyosodott, — hogy a tisztviselők egy része lépéseket tett aziránt, hogy a puccs résztvevői ne térhessenek vissza a követségre.

Az a — talán nekik maguknak is félig öntudatlan — gyűlölködés, mely ezeknek az uraknak minden szavából és minden cselekedetéből kirítt, elvégezte a többi.

A külügyminisztérium néhány tisztviselője volt a rólam forgalomba hozott híresztelések leghívebb terjesztője.

1919 november közepén találkoztam Bécsben Geöcze Bertalan köv. titkár, volt vezérkari századossal. Geöcze egyenesen megmondta nekem, hogy az egész külügyminisztériumban el van terjedve és nyíltan beszélnek, hogy én a pénzzel meg akartam szökni, pisztollyal kellett azt tőlem elvenni, — sattöbbi, — szóval, ismételte az egész rágalomkomplexet.

Ugyancsak november elején történt, hogy a külügyminisztérium egy bizottságot rendelt ki abból a célból, hogy a bécsi események, — speciell pedig a bankutcai puccs megvizsgáltassanak.

A bizottság Bécsbe küldte Wettstein János követségi titkárt azzal a megbizással, hogy — a bizottság munkáját megkönnyítendő — tájékozódjon az események nagy körvonalairól.

Ez az ur, akinek missziója a legnagyobbfoku elfogulatlan-ságot kell hogy feltételezze — már a megérkezését követő napon terjeszteni kezdte Bécsben a Budapestről magával hozott rágalmakat és pedig javított és bővített kiadásban, — amennyiben, mikor megemlítették neki, hogy hisz Szmrecsányi György levele igazolja Hajóst, azt válaszolta: „Az a levél nem számít, azt Hajós pisztollyal csikarta ki Szmrecsányitól.”

Azt hiszem, ennek a csoportnak a megvilágítására teljesen elegendek az eddig elmondottak, úgy, hogy áttérhetünk a harmadik fonálra, — csak egy dologra akarok még előbb kitérni.

Borovicsényi konzuli attachénak, — aki szintén ebbe a csoportba tartozik s ennek ugylátszik a spiritus rectora — az általános okokon kívül persze még egy speciális oka is lenne az örömré, ha én eltűnnék az események színteréről.

Ő volt az, aki a puccs éjszakáján Takách ezredessel együtt hamisan igazolta, hogy a Szmracsányi-Bathányi-kormány megalkult és követeli a pénz kiadását, — ő volt az, aki az álangol megbízottat bemutatta. Borovicsényi tisztában van vele, hogy ameddig én mozdulni tudok, mindent el fogok követni arra, hogy megtudjuk ennek az esetnek a valódi történetét, — hogy megtudjuk, vajjon Borovicsényi saját iniciatívájából állított-e valótlant, vagy mások eszköze volt?

Harmadik főnál: A Szmracsányi-féle ellenforradalmi csoport magatartása.

Menekülésem előtt, — 1919 május 5.-én — Szmracsányi György az ellenforradalmi csoport nevében írásban ígérte meg, hogy „szereplésem abszolút korrektségéről és hazafiasságáról a nyilvánosságot azonnal informálni fogják, amint annak a lehetősége eljön.”

A lehetőség a kommun bukása óta, — tehát majdnem hat hónapja — megvan. Szmracsányi és a pénzt átvevő bizottság — ha Borovicsényi kivételével nem is vett részt a rólam terjesztett hírek kolportálásában, — de okvetlenül tudtak ezekről a híresztelésekről.

Dacára ennek, a mai napig nem tartották szükségesnek, hogy írásban tett ígéretüket bevélták.

A komité összes tagjai vezető állásokban vannak — s tévednem kellene, ha ebben a sikerben az általam megmentett száznegyven millió hatalmának nem lenne jelentős szerepe. Dacára ennek a körülménynek, nem érdekli őket az, hogy mi is lett tulajdonképpen azzal, aki ezt a pénzt megmentette?

(Későbbi adatok, melyek értelmileg ebbe a csoportba tartoznak:)

Egy későbbi megbeszélésen Gratz Gusztáv, aki az akkori ügyeket alaposan ismeri, kijelentette, hogy a rágalmak terjedésének egyik főoka az volt, hogy Szmracsányiék — dacára annak, hogy ismételen jelen voltak, mikor ezeket a rágalmakat mások tárgyalták, — egyetlen szóval sem cáfolták meg azokat.

Ide tartozik továbbá egy második eset, mely szintén furcsa világitásba helyezi a Szmracsányi-csoport eljárását:

1920 tavaszán, mikor a nemzetgyűlés egyes tagjai erősen követelték a milliók elszámolását — egyszerre egy cikk jelent meg Lingauer Albin lapjában, Karner helyettes kormánybiztos tollából.

Karner azt írja, hogy hálátlanság a nemzettől, hogy számonkéri Szmracsányiéktól a bankutcai milliókat, melyeket Szmracsányiék életük kockáztatásával mentettek meg. Ha Szmracsányiék a Dunába dobták volna a 140 milliót, — ahhoz is joguk lett volna.

A legfurcsább az egész dologban az, hogy Grüneberg főhadnagy állítása szerint *Karner jelen volt, mikor Szmrecsányiék a pénzt átvették.*

Karner viszonya a Szmrecsányi-Sigray-csoporthoz ismeretes.

Szmrecsányiék egy szóval sem cáfolták meg ezeket az állításokat.

Végül még egy idetartozó adat:

A millióknak május 2-án éjjel történt átadásánál két részletes átvételi illetve átadási okmány lett kiállítva. Egyiket én vettem magamhoz, másikat Grüneberg főhadnagy. Grüneberg később közölte velem, hogy a nála lévő példányt Achmed Bartlet angol újságíró, — aki a puccs éjszakáján az angol meghatalmazott szerepét kreálta — elkérte tőle lemásolás céljából és azóta Grüneberg ezt a fontos okmányt nem tudta visszakapni.

Negyedik fonál: A hivatalos fórumok állásfoglalása.

A hivatalos fórumok állásfoglalása majdnem önként következik a fentiekből. A hatóságok egyénekből állanak, — az egyének pedig magán- és hivatalos véleményüket nem vezethetik két külön könyvben. Amint látjuk, az egyik esetben (Wettstein) az, aki a hivatalos vizsgálattal volt megbízva, ugyanakkor mint magánember terjesztette a mendemondákat.

A rágalom terjesztői ott ültek minden előszobában, kezükben tartottak minden kilincset, s mielőtt én valahová, bejuthattam: ők már előbb jártak ott és mindent preparáltak. Én már áttörhetetlen falakra találtam.

Láttuk ezt akkor, mikor menekülésemből való vissztérésemkor engem a bécsi követség egyszerűen megtagadott.

Voltak azonban ennek a tendenciának reám sokkal károsabb következményei is.

A magyar kormány 1919 októberében egy bizottságot rendelt ki a bankutcai ügyek megvizsgálására.

A bizottság elnöke Gratz Gusztáv volt.

Gratz Gusztávot azok, akiknek érdekében állott a valóság elferdítése, éppen úgy blokirozták, mint annak idején Bethlen Istvánt.

Ez a bizottság négyhónapi vizsgálat után egy jelentést küldött Pestre, mely reám minden, csak nem kedvező, — anélkül, *hogy engem egyetlen egyszer is kihallgatott volna.*

Ugyanezek az urak megírták Gratz Gusztávnak a kommun történetét tárgyaló könyve számára a bécsi események történetét, — persze a saját szájuk ize szerint. Az olvasmány végén az sült ki, hogy a bécsi ellenforradalmi mozgalom hőseit — Borovicsényi Gyulának hívják.

Általában a következő tendencia állapítható meg: valami láthatatlan erő pártfogolja, tolja előre mindazokat, akik egyrészt a

pénznek Szmracsányiék kezére juttatásában, másrészt az én „elsüllyesztésemre“ rendezett akcióban résztvettek. Az illetők mindenütt bennfentesek, minden ajtón szabadon járnak ki és be, korukkal, szolgálati éveikkel és hivatalos érdemeikkel semilyen arányban nem álló beosztásokat és pozíciókat kapnak.

Ők valószínűleg tudják miért.

Több, mint természetes, hogy a nagyközönség, — hallván a rólam terjedő híreszteléseket és látván a komité és a külügy-minisztérium magatartását — hitelt ad a legeszeveszettebb rágalmaknak is. Senki nem hiszi, hogy abban az országban, ahol Fedák Sári rehabilitálására három nap alatt állítottak össze egy miniszteri bizottságot, — a bankutcai milliók megmentője hat hónap alatt ne tudná az igazát megállapíttatni, ha csakugyan igaza van.

* * *

Természetes, hogy az adatok ilyenén összegyűjtése nem ment simán és könnyen. Sokan, akik örömmel adták nekem tovább a keringő pletykákat: mindent visszavontak, mikor látták, hogy komoly lépéseket akarok tenni „kérlek — mondták — én nem akarok semmibe belekeveredni“. Olyan is akadt, aki szemembe mondotta, hogy ő le fogja tagadni, amit nekem mondott.

Más akadályai is voltak a valóság kiderítésének. A legfontosabb személyeket — a Grüneberg különítmény tagjait — a puccs éjszakáján láttam először és utoljára, — a nevüket sem tudtam. December közepén találkoztam véletlenül Grüneberggel, — ő ösmert fel engem. Így szedtem azután össze egyenként Grüneberg révén az illetők neveit.

A felmerült nehézségek harmadik csoportját azok a beavatkozások képezik, melyek erőszakosan akarták meghiusítani munkámat. Midőn Bécsben gyűjtöttem az elmúlt események bizonyítékait, háromszor törtek be nálam, — és a betörőket csodálatosképpen mindig csak az íróasztalom érdekelte.

Mikor 1919 novemberében Budapestre jöttem, az első hetekben állandóan „kísérők“ voltak a hátam mögött. Mivel abban az időben divatosak voltak az eltűnések és Dunába esések: siettem közölni néhány urral, — akiktől tudtam, hogy „hírhordozók“, — hogy az egész okmányanyag a Svájcban van és azonnal publikálva leszek, mihelyt engem valami „véletlen“ baleset érne. Erre a kísérők elmaradtak.

Később egyebeket is megtudtam. S. R. ur közölte velem, hogy egy, a Takách körhöz nagyon közel álló tiszt ismételtelen rá akart beszélni egy bizonyos csoportot, hogy engem, mint „veszedelmes októberi forradalmárt“ tegyenek el láb alól. A csoport néhány fiatalabb tagja kapott az ügyön és már az éjszaka is meg volt határozva, amikor a csoport vezetője — véletlenül megtudván

a készülő akciót — informálódott kilétem felől és lefújta a „beavatkozást.“

Fenyegető levelekről, jóakaró közvetítők által hozott titokzatos és fenyegető kijelentésekről nem is érdemes részletesen beszélni, — ezek csekélységek.

* * *

Magától értetődik, hogy Budapestre való megérkezésem után mindent elkövettem, hogy a bankutcai milliók dolgát mielőbb rendbehozhassem. Egész csomó államférfinál, politikusnál jártam. A fogadtatás nagyon különböző volt, — az eredmény mindenütt ugyanaz.

Az első csoport: akik már preparálva voltak, hidegen, begombolkozva, gyanakodva fogadott, — meghallgatott, de látni lehetett, hogy az ő véleménye a dologról már megvan és ez a vélemény egyelőre megingathatatlan.

A másik csoportba a jóhiszeműek tartoznak. Ezek mind szörnyűködtek — „hallatlan dolog“, „ez csak nálunk történhetik meg“, — „ilyen gazság“, — „hiszen ez a második Dreyfus eset!“ stb. stb.

De tovább aztán nem igen tartott az érdeklődés, — ez a Dreyfus-pör nem találta meg a Zoláját. A felháborodott urak egy része azt tanácsolta, hogy adjam fel a harcot és költözzek el valahová, — talán Amerikába, — úgy sem bírok azokkal, akikhez az ügy igazi szálai vezetnek! Egy másik csoport — érdeklődést színlelve — saját politikai céljaira keresett fegyvereket az én adataim között s mikor látta, hogy én erre a megoldásra kapható nem vagyok, megszűnt az „igazság harcosa“ lenni.

Az olvasó azt kérdezhetné: miért nem mentem azokhoz, akiknek a 140 milliót átadtam.

Voltam náluk. Szmrecsányi Györgyöt számtalanszor kerestem, de sohasem találtam otthon. Ha otthon találtam, úgy éppen elmenőben volt, rajta volt már a kabátja, lennt várt az autója. Szmrecsányi György akkor ünnepelt ember volt, — ellenforradalmi hős, a nemzetgyűlés alelnöke, az ÉME elnöke, — nem igen volt ideje velem törődni. Ha egy pillanatra beszélhettem vele, nevetve nyugtatott meg: „Ugyan kérlek! Hát engem nem támadnak? Mindenkit támadnak! Nem szabad az ilyesmit komolyan venni!“

Ez volt az egész.

Batthyány Tivadar gróf csak később érkezett Pozsony melletti birtokáról Budapestre.

Azonnal felkerestem és eszébe juttatván, hogy annak idején őhöz fordultunk először és ő hozta bele a dologba a Szmrecsányi-csoportot, kértem, hogy tegyen lépéseket a milliók körüli összes ügyek tisztázására, — annál is inkább, mert a pénzt annak

idején azzal csalták ki tőlem, hogy Batthyány Tivadar gróf és Szmracsányi György kormányt alakítottak és követelik a milliók átadatását.

Batthyány megígérte, hogy mindent meg fog tenni a bankutcai eseményeknek és a milliók sorsának a tisztázására. Ugy lát-szik azonban, hogy lépései nem igen vezetnek eredményre.

* * *

Mindabból, amit mostanáig elmondottam, egy következik: éppen úgy, amint teljesen egyedül állottam akkor, mikor a milliókat kellett megmentenem: teljesen egyedül állok most is, mikor annak a hálónak a széttépésére indulok, mely egyre összébb szorul körülöttem és megfojtással fenyeget.

És az ellenség most talán hatalmasabb és veszedelmesebb, mint akkor volt.

De velem van Isten és az Igazság.

1920 február 14.

Ügyvédem, dr. Kollmann Dezső útján büntető feljelentést adtam be becsületsértés és rágalmazás végett

1. Takách Guidó
2. Borovicsényi Nándor köv. titkár
3. Wettstein János " "
4. Velics László " tanácsos
5. Prém Lóránt p. ü. titkár
6. Wörnle János köv. titkár
7. Geöcze Bertalan külügym. titkár
8. Bornemissza Gábor külügym. tisztviselő
9. A „Heti Ujság“ c. folyóirat ellen.

Ezzel az ügy odajut, ahol megszűnnek a hátsó ajtók, a jóbarátok, az intrikák és hurokvetések: a független magyar bíróság és az ország nyilvánossága elé.

A független magyar bíró bontsa szét ezt az irigységből és hazugságból szőtt hálót és tegyen igazságot. Mellettem, ha nekem van igazam, — ellenem, ha bennem találtatik hiba. De legyen vége ennek a küzdelemnek a sötétben, láthatatlan ellenfelek ellen.

Most világosan fog folyni a harc és a tárgyaláson elő kell hogy bujjanak a háttérből azok, akiknek ezek a mostani vádlottak csak jelentéktelen előőrsei.

* * *

Ha csak egyetlen lehetőség lett volna rá: szíves öröme-st elkerültem volna ezt a lépést. Nem áltatom magamat a konzekven-ciái felől: tisztában vagyok vele, hogy a tárgyalás folyamán az

ellenforradalom sok olyan intimitása fog napvilágra kerülni, melyet talán jobb lett volna homályban hagyni. Valószínű, hogy a tárgyalás éppen az ellenforradalom és az új rend ellenségeinek kezébe fog fegyvereket szolgáltatni.

Én azonban mosom kezeimet: nem tehettem egyebet. Mindezt megkíséréltem az igazság békés helyreállítására. A háború négy éve alatt, a bankutcai puccs alkalmából bebizonyítottam, hogy nyugodtan teszem kockára az életemet a Hazáért. De azt senki sem kívánhatja tőlem, hogy a becsületemet, erkölcsi reputációmát engedjem meggyilkolni, csak azért, mert május másodikán száznegyven milliót mentettem meg az országnak és ezáltal néhány embernek utjában állok. A veszélyben forgó erkölcsi érték itt nem csak az enyém: Magurányié, a Grüneberg különítményé, a családomé és mindenkié, aki ezért az országért valahol valamit tett vagy tenni fog.

Még valamit megpróbálok.

A puccs eseményeinek egy részletes leírását az okmányok másolataival kerülő uton megküldöttem Gratz Gusztáv bécsi követnek, aki a bécsi ügyeket vizsgáló bizottság elnöke. Ha az okmányok, melyeket Magurányi visz Bécsbe, eljutnak Gratzhoz és ő elolvassa őket: be kell látnia, hogy félrevezették és hogy a bécsi eseményekről mostanáig alkotott képe hamis.

1920 február 21.

Tegnap hivatalos táviratot kaptam Bécsből, hogy várjam Magurányi követségi főigazgatót az állomáson, fontos üzenetet hoz.

Magurányi a következőket referálta:

Gratz Gusztáv eleinte nem akarta az általam küldött memorandumot átvenni. Ismeri az egész tényállást — mondotta — nincs semmi szüksége, hogy új okmányokat olvasson el. Magurányi ismételt kérésére mégis átvette az írásokat, de mindjárt kiementette, hogy nagy elfoglaltsága miatt valószínűleg csak hetek múlva tekinthet beléjük.

Szóval, a kezdet nem volt valami biztató.

Tegnapelőtt este Gratz Gusztáv váratlanul és sürgősen magához kérte Magurányit.

Gratz kijelentette, hogy elolvasta az általam összeállított okmányokat és csak most látja, hogy mostanáig ő és vele együtt az egész vizsgálat félre volt vezetve és téves uton járt. Az okmányokból kétségtelenül kitűnik, hogy az események a valóságban egészen másképp történtek, mint ahogy azokat a vizsgálóbizottság mostanáig ismerte. Gratz Gusztáv kérte Magurányit, hogy azonnal utazzon Budapestre és közölje velem, hogy maradjak teljesen nyu-

godtan, Gratz most már ismeri a valódi tényállást és mindent el fog követni, hogy igazság szolgáltassék.

Én az azonnai visszautazó Magurányival egy levelet küldöttem Gratz Gusztávnak, melyben — megköszönvén beavatkozását — kijelentem, hogy teljesen megbízom igazságosságában és nyugodtan fogom bevárni intervenciójának eredményét. Azt hiszem, most végre jó mederbe kerül a bankutcai milliók ügye.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár



54

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár